

8 Μαρτίου 2016

Νηστεία προ της Θείας Κοινωνίας

/ [Θεολογία και Ζωή](#)

Image not found or type unknown

Πόσας ημέρας πρέπει να νηστεύουν οι χριστιανοί προ της Θείας κοινωνίας; Δύνανται να κοινωνούν χωρίς νηστείαν;

Για να μετάσχη ο πιστός κατά το δυνατόν αξίως στην κοινωνία του Σώματος και του Αίματος του Κυρίου, απαιτείται βεβαίως ιδιαιτέρα προπαρασκευή.

Ο Απόστολος Παύλος (Α' Κορ. ια', 27-32) επισημαίνει τις συνέπειες μιας αναξίας προσελεύσεως στην τράπεζα του Κυρίου. Σ' αυτήν οφείλονται ασθένειες, θάνατοι και άλλες παιδεΐες, που έρχονται από τον Θεό στους ανθρώπους που αναξίως κοινωνούν. (Ο γαρ εσθίων και πίνων αναξίως, κρίμα εαυτώ εσθίει και πίνει, μη διακρίνων το σώμα του Κυρίου». Συνιστά δε όπως ο μέλλων να κοινωνήση δοκιμάζη πρώτα τον εαυτό του και ύστερα να προσέρχεται: «δοκιμαζέτω δε άνθρωπος εαυτόν και ούτως εκ του άρτου εσθιέτω και εκ του ποτηρίου πινέτω... ει γαρ εαυτούς διεκρίνομεν, ουκ αν εκρινόμεθα».

Σε τί συνίστατο η «δοκιμασία» και η «διάκρισις» αυτή; Δεν μας το λέγει ο απόστολος. Αλλά από την πράξι της Εκκλησίας της εποχής εκείνης, ασφαλώς

φαίνεται, ότι ήταν μία εν φόβω Θεού ζωή, η βαθειά πίστις και η ευλάβεια προς το μυστήριο, η συμφιλίωσις και η αμοιβαία συγχώρησις και η εξέτασις της συνειδήσεως περί όλων αυτών. Αυτό δηλαδή που με τρεις λέξεις ζητεί και σήμερα η Εκκλησία από τον προσερχόμενο, λέγοντας «Μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης προσέλθετε».

Η νηστεία δεν εθεωρείτο προϋπόθεσις για την θεία κοινωνία. Η θεία λειτουργία ετελείτο το βράδυ κατά τα κοινά δείπνα, τις «αγάπες», αφού προηγουμένως όλοι είχαν μετάσχει στην κοινή τράπεζα. Ακριβώς δηλαδή επανελάμβαναν την πράξι του Κυρίου, που ίδρυσε το μυστήριο «μετά το δειπνήσαι» στο υπερώο της αγίας Σιών. Ύστερα, για λόγους ευλαβείας, η θεία λειτουργία χωρίσθηκε από τα δείπνα και γινόταν το πρωί.

Τότε άρχισε σιγά - σιγά να παρουσιάζεται και το έθιμο της αποχής κάθε τροφής από του μεσονυκτίου μέχρι την ώρα της κοινωνίας. Αυτή δε ήταν και είναι μέχρι σήμερα η επίσημη και επιβεβλημένη νηστεία, η προπαρασκευαστική για την θεία ευχαριστία. Είναι η νηστεία και η εγκράτεια, που κάμνουν οι πιστοί περιμένοντας τον νυμφίο της ψυχής των και που συνδυάζεται με προσευχή, αυτοσυγκέντρωσι και ψυχική και σωματική κάθαρσι.

Όταν η θεία λειτουργία ετελείτο το απόγευμα, όπως τις ημέρες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής (Προηγιασμένες) ή τις παραμονές των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων και το Μέγα Σάββατο, η νηστεία παρετεινέτο από τα μεσάνυκτα μέχρι το απόγευμα, την ώρα δηλαδή της κοινωνίας. Μόνο κατά την Μεγάλη Πέμπτη ετηρείτο η αρχαιοτάτη πράξις και οι πιστοί κοινωνούσαν το απόγευμα χωρίς να νηστεύουν καθ' όλη την ημέρα. Αυτήν την "ευχαριστιακή νηστεία" επιβάλλουν πολλοί κανόνες, όπως ο μα' της εν Καρθαγένη Συνόδου («Ὡστε ἅγια θυσιαστηρίου, εἰ μὴ ἀπὸ νηστικῶν ἀνθρώπων μὴ ἐπιτελείσθαι, ἐξηρημένης μίας ἐτησίας ἡμέρας, ἐν ἣ τὸ Κυριακὸν δείπνον ἐπιτελείται», δηλαδή την Μεγάλη Πέμπτη), ο μζ' της ίδιας Συνόδου («... ἀγίων, ἵνα ἀπὸ νηστικῶν, ὡς ἔστιν ἄξιος προσφέρωνται»), ο κθ' της Πενθέκτης Οικουμενικῆς Συνόδου και ο θ' του αγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως. Αυτήν δε εννοεί ασφαλώς και ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος λέγοντας: «μέλλοντας προσιέναι τη φρικτή και θεία τραπέζη και τη ιερά μυσταγωγία, μετά φόβου και τρόμου τούτο ποιείτε, μετά καθαρού συνειδότος, μετά νηστείας και προσευχής» (Ομιλία εις την γενέθλιον ημέραν).

Η πολυήμερος νηστεία, δηλαδή η ξηροφαγία και όχι βεβαίως η παντελής αποχή τροφής, ως προπαρασκευαστική για την θεία κοινωνία, ήταν άγνωστη στην αρχαία Εκκλησία. Η πιο χαρακτηριστική απόδειξις είναι η λειτουργία της Κυριακής. Η τέλεισις της λειτουργίας προϋποθέτει ότι θα κοινωνήσουν οι πιστοί. Πώς όμως θα μπορούσαν να κοινωνήσουν, αν ήταν υποχρεωτική η προ της κοινωνίας νηστεία,

αφού η νηστεία κατά το Σάββατο, εκτός μόνο από το Μέγα Σάββατο, απαγορεύεται με αυστηρά επιτίμια από τους ιερούς κανόνες (Αγ. Αποστόλων Ξς', Πενθέκτης νε'); Το ίδιο και κατά την Διακαινήσιμο εβδομάδα, που ο Ξς' κανών της Πενθέκτης Συνόδου, ορίζει καθημερινώς να «κατατρυφούν» οι χριστιανοί εις τα άγια μυστήρια, ενώ καθ' όλες τις ημέρες αυτές γίνεται κατάλυσις της νηστείας «εις πάντα».

Επειδή όμως η νηστεία θεωρείται από την Εκκλησία μας ως ένα άριστο μέσο προπαρασκευής, καθάρσεως και ετοιμασίας του πιστού, γι' αυτό συνιστά στους πιστούς, που σε αραιά διαστήματα κοινωνούν, ή να προσέρχονται στην θεία κοινωνία μετά από τις καθωρισμένες εκκλησιαστικές νηστείες (Μ. Τεσσαρακοστής, Αγίων Αποστόλων, Κοιμήσεως, Χριστουγέννων), ή να τηρούν, κατά δύναμιν, τριών ή περισσοτέρων ή και ολιγωτέρων ημερών νηστεία προ της θείας κοινωνίας. Το θέμα αυτό βρίσκεται στην διάκρισι του φωτισμένου πνευματικού, που ξεύροντας τα βάθη των καρδιών και τις συνθήκες της ζωής των πνευματικών του τέκνων, θα καθορίζη, αν κρίνη απαραίτητη, και την δια της νηστείας προπαρασκευή, ως και την διάρκειά της.

Η απαράβατος πάντως νηστεία προ της θείας κοινωνίας είναι, το επαναλαμβάνομε, η από του μεσονυκτίου απόλυτος αποχή τροφής, που μόνο σε περίπτωσι κινδύνου θανάτου μπορεί να μη τηρηθή κατά τον θ' κανόνα του αγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως («Δει μεταδιδόναι της θείας κοινωνίας τω ασθενούντι, αποθανείν κινδυνεύοντι, και μετά το γεύσασθαι βρώσεως»).

Από το βιβλίο του αιμνήστου Καθηγητού της Θεολογικής σχολής του Α.Π.Θ., Ιωάννου Μ. Φουντούλη: Απαντήσεις εις Λειτουργικές απορίας. Τόμος Α". ΣΤ' έκδοσις.

Εκδόσεις της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήναι, 1991.
Η/Υ επιμέλεια Σοφίας Μερκούρη

Πηγή: ekklisiaonline.gr